

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET ZADRO PROTIV HRVATSKE

(Zahtjev br. 25410/02)

PRESUDA

STRASBOURG

26. svibnja 2005.

U predmetu Zadro protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

g. C.L. ROZAKIS, *predsjednik*,
g. L. LOUCAIDES,
g. P. LORENZEN,
gđa. N. VAJIĆ,
g. A. KOVLER,
gđa. E. STEINER,
g. K. HAJIYEV, suci,
i g. S. NIELSEN, zamjenik tajnika Odjela,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 3. ožujka 2005.,
donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 25410/02) protiv Republike Hrvatske koji je hrvatska državljanka gđa Nevenka Zadro ("podnositeljica zahtjeva"), podnijela Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ("Konvencija") dana 13. lipnja 2002. godine.

2. Podnositeljicu zahtjeva zastupala je gđa T. Burjačenko-Grubiša, odvjetnica iz Zagreba. Hrvatsku Vladi ("Vlada") zastupale su njene zastupnice, prvo gđa L. Lukina-Karajković, a potom gđa Š. Stažnik.

3. Dana 3. prosinca 2003. godine Sud je zahtjev odlučio prosljediti Vladi. Prema odredbama članka 29. stavka 3. Konvencije, odlučio je istovremeno ispitati osnovanost i dopuštenost zahtjeva.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Podnositeljica zahtjeva je rođena 1942. i živi u Zagrebu.

5. Dana 14. travnja 1992. nepoznati počinitelji digli su u zrak kuću podnositeljice zahtjeva u Vinkovcima, Hrvatska.

6. Dana 12. srpnja 1993. podnositeljica zahtjeva je zajedno sa suprugom podnijela tužbu protiv države pri Općinskom sudu u Vinkovcima, tražeći naknadu štete u iznosu od 847,671 kuna za svoju uništenu imovinu. Pozvala se na članak 180. Zakona o obveznim odnosima.

7. Sud je održao ročišta 15. prosinca 1993., 5. siječnja i 22. ožujka 1994. i 6. veljače 1996.

8. Dana 3. veljače 1996. stupio je na snagu Zakon o izmjenama Zakona o obveznim odnosima (dalje: "Izmjene ZOO iz 1996."). On je propisivao da svi postupci povodom tužbi za štetu nastalu uslijed terorističkih akata moraju biti prekinuti do donošenja novih propisa u tom području.

9. Dana 25. srpnja 1996. suprug podnositeljice zahtjeva obratio se upravnim tijelima za pomoć pri obnovi, radi dobivanja novčanih sredstava za obnovu njihove uništene kuće. Dana 9. kolovoza 1996. nadležno upravno tijelo odobrilo je njegov zahtjev. Obnova je dovršena 26. svibnja 1997. Ukupan iznos koji je država utrošila na obnovu kuće iznosio je 234,040 kuna.

10. Dana 27. ožujka 2002. Općinski sud u Vinkovcima prekinuo je gore spomenuti parnični postupak temeljem Izmjena ZOO iz 1996.

11. Dana 31. srpnja 2003. stupio je na snagu Zakon o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija (dalje: "Zakon iz 2003.").

12. Temeljem Zakona iz 2003., dana 14. siječnja 2004. Općinski sud je nastavio postupak i, dana 19. veljače 2004., odbacio tužbu podnositeljice zahtjeva nalazeći kako nije više stvarno nadležan. Čini se da se podnositeljica nije žalila protiv tog rješenja.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

13. Mjerodavni dio Zakona o obveznim odnosima (*Narodne novine*, br. 53/1991, 73/1991, 3/1994, 7/1996 i 112/1999) glasi kako slijedi:

Članak 180. stavak 1.

"Za štetu nastalu smrću, tjelesnom povredom ili oštećenjem odnosno uništenjem imovine fizičke osobe uslijed akata nasilja ili terora te prilikom javnih demonstracija i manifestacija odgovara društveno-politička zajednica čiji su organi po važećim propisima bili dužni sprječiti takvu štetu."

14. Mjerodavni dio Zakona o izmjeni Zakona o obveznim odnosima (*Narodne novine*, br. 7/1996, u dalnjem tekstu "Izmjene ZOO iz 1996.") glasi kako slijedi:

Članak 1.

" U Zakonu o obveznim odnosima ... članak 180. briše se."

Članak 2.

"Postupci za naknadu štete pokrenuti po odredbama članka 180. Zakona o obveznim odnosima, prekidaju se.

Postupci iz stavka 1. ovoga članka nastavit će se nakon što se donese poseban propis kojim će se urediti odgovornost za štetu nastalu uslijed terorističkih akata."

15. Mjerodavni dio Zakona o parničnom postupku (*Narodne novine*, br. 53/1991, 91/1992, 112/1999 i 117/2003) propisuje:

Članak 212.

"Postupak se prekida: (...)

...

6) kad je to drugim zakonom određeno."

16. Mjerodavni dio Zakona o obnovi (*Narodne novine* br. 24/1996, 54/1996, 87/1996 i 57/2000) propisuje, između ostalog, da će država dodijeliti, pod određenim uvjetima, pomoć za obnovu vlasnicima imovine (isključivo stanova i obiteljskih kuća) koja je oštećena u ratu. Zahtjev treba uputiti nadležnom ministarstvu.

17. Zakon o odgovornosti za štetu nastalu uslijed terorističkih akata i javnih demonstracija (*Narodne novine*, br. 117/2003, u dalnjem tekstu "Zakon iz 2003."), propisuje između ostalog, da će država nadoknaditi samo štetu koja je nastala uslijed tjelesnih ozljeda, narušenja zdravlja ili smrti. Svu naknadu za štetu na imovini treba zatražiti temeljem Zakona o obnovi. Članak 10. propisuje da će se svi postupci prekinuti na temelju Izmjena ZOO iz 1996. nastaviti.

18. U svojoj odluci Rev-905/04-2 od 4. studenog 2004. Vrhovni sud je presudio da se tužba za naknadu štete radi odgovornosti države u parničnom postupku i zahtjev za pomoć pri obnovi, budući da su utemeljeni na različitoj pravnoj osnovi, imaju smatrati zasebnim zahtjevima iako oba imaju za cilj ostvarivanje naknade za štetu koja je nastala uslijed terorističkog akta.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. KONVENCIJE

19. Podnositeljica zahtjeva prigovorila je da joj je donošenjem Izmjena ZOO iz 1996. povrijedeno pravo na pristup суду zajamčeno člankom 6. stavkom 1. Konvencije, koji glasi kako slijedi:

"Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi....svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj."

A. Dopuštenost

20. Vlada je ustvrdila da podnositeljica zahtjeva ne može tvrditi da je žrtva navodne povrede u smislu članka 34. Konvencije, budući da joj je država obnovila kuću. Podnositeljica zahtjeva nije se složila s Vladom.

Sud primjećuje da u svojim očitovanjima stranke iznose iste argumente koji se odnose na status žrtve podnositeljice zahtjeva i na osnovanost zahtjeva (vidi dolje). Stoga Sud odlučuje spojiti pitanje statusa žrtve podnositeljice sa pitanjem osnovanosti.

21. Sud bilježi da zahtjev nije očito neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. Konvencije. Nadalje, primjećuje da nije nedopušten ni po drugim osnovama. Stoga mora biti proglašen dopuštenim.

B. Osnovanost zahtjeva

22. Vlada je navela da nije došlo do povrede prava podnositeljice zahtjeva na pristup суду jer je uništена obiteljska kuća, za koju je tražila naknadu štete u parničnom postupku, obnovljena do 26. svibnja 1997. iz državnih fondova, sukladno Zakonu o obnovi. Vlada je tvrdila da su podnositeljica zahtjeva i njezin suprug pokušali ostvariti dvostruku naknadu za istu štetu pozivajući se na dva različita, međusobno isključiva pravna temelja: u parničnom postupku na temelju članka 180. Zakona o obveznim odnosima, i u upravnom postupku temeljem Zakona o obnovi. Podnositeljica zahtjeva je ostvarila svoje pravo na naknadu štete za uništenu obiteljsku kuću u upravnom postupku (koji je pokrenuo njezin suprug, no također i u njeno ime). Slijedi da je o njenom tužbenom zahtjevu ustvari odlučeno u ovom postupku. Prema tome, treba smatrati da je imala pristup суду u pogledu svog zahtjeva.

23. Podnositeljica zahtjeva je izjavila kako pomoći pri obnovi koju je primila predstavlja samo djelomičnu naknadu za štetu koja je nastala budući da, između ostalog, nije nadoknađena vrijednost uništene pokretne imovine u kući. Iz tog razloga, ustrajala je na zahtjevu za naknadu štete u parničnom postupku tražeći punu naknadu. Dakle, imala je opravdan pravni interes pokrenuti ovaj postupak odvojeno od upravnog postupka i dobiti meritornu odluku.

24. Sud neprestano ponavlja da je u članak 6. stavak 1. Konvencije ugrađeno "pravo na суд", a jedan vid toga prava je pravo na pristup, to jest pravo pokretanja postupka pred sudom

u građanskim stvarima (vidi *Golder v. United Kingdom*, presuda od 21. veljače 1975., Serija A br. 18, pp. 13.-18., stavci 28.-36.).

25. Međutim, to pravo nije apsolutno, već može podlijegati ograničenjima. Podrazumijeva se kako su ona dopuštena jer pravo na pristup po sâmoj svojoj naravi zahtjeva uređenje od strane države. U tom pogledu države ugovornice uživaju određenu slobodu procjene, iako konačnu odluku o poštivanju zahtjeva iz Konvencije donosi Sud. Sud se mora uvjeriti da primjenjena ograničenja ne ograničavaju niti smanjuju pristup koji je pojedincu ostavljen na takav način ili u tolikoj mjeri da bi bila narušena sâma bît prava. Nadalje, ograničenje neće biti u skladu s člankom 6. stavkom 1. ako ne teži legitimnom cilju i ako ne postoji razumno odnos razmjernosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se nastoji ostvariti (vidi *Stubblings and Others v. the United Kingdom* od 22. listopada 1996., *Reports of Judgements and Decisions* 1996-IV, stavak 50.).

26. Vraćajući se na ovaj predmet, Sud kao prvo bilježi da je Vrhovni sud već utvrdio da se prema domaćem pravu, zahtjev za naknadu štete nastale uslijed terorističkih akata protiv države, smatra posebnim zahtjevom u odnosu na zahtjev za obnovu podnesen na temelju Zakona o obnovi (vidi gore stavak 18. pod Mjerodavno domaće pravo). Sud nema razloga smatrati drugačije. Sukladno tome, za Sud, podnositeljica zahtjeva je bila ovlaštena dobiti meritornu odluku o svom zahtjevu za naknadu štete u parničnom postupku u vezi kojeg prigovara.

27. Sud primjećuje kako je postupak podnositeljice zahtjeva *de facto* u prekidu od 3. veljače 1996., dana kada je na snagu stupio Zakon iz 1996., do 31. srpnja 2003. kada je Zakon iz 2003. stupio na snagu, odnosno u razdoblju od sedam i pol godina, od kojih pet godina i šest mjeseci nakon stupanja na snagu Konvencije u odnosu na Hrvatsku, 5. studenog 1997.

28. Sud nalazi, u skladu sa svojom sudskom praksom (vidi *inter alia* predmet *Kutić v. Croatia*, br. 48778/99, stavak 33., ECHR 2002-II i *Multiplex v. Croatia*, br. 58112/00, stavak 55., 10. srpnja 2003.), da dugo razdoblje u kojem je podnositeljica zahtjeva, zbog zakonodavne mjere, bila spriječena u tome da o njenom zahtjevu građanske naravi odluče domaći sudovi, predstavlja povredu članka 6. stavka 1. Konvencije.

Stoga je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

29. Članak 41. Konvencije propisuje:

"Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijedenoj stranci."

A. Šteta

30. Podnositeljica zahtjeva je zatražila 613,631 kuna na ime materijalne štete. Objasnila je da je ovaj iznos potreban za potpunu obnovu kuće, budući da je država organizirala samo djelomičnu obnovu. Uz to je zatražila i 90,000 kuna na ime nematerijalne štete.

31. Vlada je zatražene iznose smatrala pretjeranima.

32. Sud ne vidi nikakvu uzročnu vezu između utvrđene povrede i navodne materijalne štete. Stoga odbija ovaj zahtjev.

33. S druge strane, Sud nalazi da je podnositeljica zahtjeva pretrpjela nematerijalnu štetu, koja ne može biti nadoknađena samim utvrđivanjem povrede Konvencije. Temeljeći svoju procjenu na pravičnoj osnovi i imajući na umu okolnosti predmeta, osobito činjenicu da je

njena kuća obnovljena, Sud podnositeljici zahtjeva dosuđuje 1,000 EUR na ime nematerijalne štete, uvećanih za sve poreze koje će biti potrebno zaračunati.

B. Troškovi i izdaci

34. Podnositeljica zahtjeva također je zatražila 1,100 HRK za troškove i izdatke nastale pred domaćim sudovima i pred Sudom.

35. Prema sudskej praksi Suda, podnositeljica zahtjeva ima pravo na naknadu troškova i izdataka prema članku 41. samo u mjeri u kojoj se dokaže da ih je stvarno i neophodno pretrpjela i da je njihova visina bila razumna. U ovome predmetu, na temelju informacija koje posjeduje i naprijed navedenih kriterija, te činjenice da je podnositeljicu zahtjeva odvjetnik zastupao tek u kasnoj fazi postupka, Sud smatra razumnim dosuditi iznos od 750 EUR za postupak pred Sudom, uvećanih za sve poreze koje bude potrebno zaračunati.

C. Zatezna kamata

36. Sud smatra primjerenim da se zatezna kamata temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna boda.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *proglašava* zahtjev dopuštenim
2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;
3. *presuđuje*
 - (a) da tužena država treba podnositelju zahtjeva, u roku od tri mjeseca od dana kad presuda postane konačnom u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, isplatiti sljedeće iznose koje treba preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan namirenja:
 - (i) 1,000 EUR (tisuću eura) na ime nematerijalne štete;
 - (ii) 750 EUR (sedamsto pedeset eura) na ime troškova i izdataka; i
 - (iii) sve poreze koji bude potrebno zaračunati na naprijed navedene iznose;
4. *odbija* ostatak zahtjeva podnositelja zahtjeva za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpravljeno u pisanim obliku dana 26. svibnja 2005. u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Søren NIELSEN
zamjenik tajnika

Christos ROZAKIS
predsjednik